

Γιάννης Γιαννάτος: «Στο Άγιον Όρος αντιμετώπισα το αιώνιο»

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#) / [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Θέατρο, Κινηματογράφος, Ντοκυμανταίρ, TV και Διαδίκτυο](#) / [Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου](#) / [Πολυμέσα - Multimedia](#) / [Συνεντεύξεις](#)

Το 2023 ο φωτογράφος Γιάννης Γιαννάτος ξεκίνησε για την πρώτη του επίσκεψη στο «Περιβόλι της Παναγίας». Δύο χρόνια μετά, δημιούργησε ένα λεύκωμα υψηλής ιστορικής και αφηγηματικής αξίας, με πρώτη ύλη την πνευματικότητα του Αγίου Ορους αλλά και την προσωπική αλλαγή που ο ίδιος βίωσε.

Ο Γιαννάτος, ο οποίος ασχολείται ερασιτεχνικά με τη φωτογραφία – και μάλιστα με τη φωτογραφία δρόμου –, λέει πως είναι σήμερα ένας αλλαγμένος, ένας διαφορετικός άνθρωπος από εκείνον που το 2023 επισκέφθηκε για πρώτη φορά το Άγιον Όρος και μοιράστηκε με τον γέροντα Εφραίμ τη σκέψη του να δημιουργήσει ένα ανθρωποκεντρικό παλίμψηστο εικόνων – στην πραγματικότητα στιγμών.

Μεσολάβησαν πολλές επισκέψεις στον Αθω, πολλά χιλιόμετρα περιπάτων στα θεοβάδιστα, άγρια μονοπάτια της αυτόνομης μοναστικής Πολιτείας, πολλές συζητήσεις με τους μοναχούς και άλλες τόσες σιωπές.

Ο Γιαννάτος κατάφερε να δημιουργήσει ένα μοναδικό φωτογραφικό ντοκουμέντο, διανθισμένο με κείμενα και μαρτυρίες των μοναχών, και μάλιστα χωρίς να χρειαστεί να παρεκκλίνει ούτε κατ' ελάχιστον από την πορεία που είχε χαράξει. Πως πήγε δηλαδή στο Άγιον Όρος όχι για να υπαρπάξει, αλλά για να δανειστεί στιγμές.

Αναρωτιέμαι, κατ' αρχάς, γιατί επιλέξατε οι φωτογραφίες σας από το Άγιον Όρος που περιελήφθησαν στο λεύκωμα να είναι ασπρόμαυρες.

«Πιστεύω ότι η έγχρωμη φωτογραφία περιγράφει. Η ασπρόμαυρη ερμηνεύει. Η απουσία του χρώματος υποχρεώνει με έναν τρόπο τον θεατή να επικεντρωθεί και να δει τελικά λίγο βαθύτερα».

Πώς ένας φωτογράφος δρόμου αποφασίζει να καταγράψει τη ζωή και την καθημερινότητα στον Αθω;

«Θυμάμαι ότι βρισκόμουν στη Ρώμη, έπειτα από μια έκθεση που είχα κάνει εκεί, η οποία είχε ακολουθήσει μια άλλη έκθεση στο Λονδίνο. Βρισκόμουν, ας πούμε, σε μια σειρά επαγγελματικών επιτυχιών, όμως μέσα μου ένιωθα ότι είχα φτάσει σε ένα τέρμα.

Αναρωτιόμουν τι νόημα είχε να εκθέτω, να συλλέγω βραβεία και διακρίσεις. Ξεκίνησα τότε να σκέφτομαι τι θα μπορούσα να κάνω για να προσφέρω. Και μάλιστα κάτι που να εμπεριέχει όλα τα υψηλά ιδανικά με τα οποία γαλουχηθήκαμε. Τον πολιτισμό, την ιστορία, την έννοια της πίστης αλλά και της πατρίδας.

«Στο Άγιον Όρος έμαθα ότι ο χρόνος είναι σύμμαχός μας και όχι εχθρός, όπως δηλαδή τον αντιμετωπίζουμε στην κοσμική ζωή μας. Εκεί είναι υποσύνολο του αιωνίου, ενώ στην κοσμική ζωή μας είναι υποσύνολο του εφήμερου».

Ετσι έφτασα στο Άγιον Όρος, έναν τόπο που, κατά τη γνώμη μου, συμπυκνώνει όλα τα παραπάνω. Κάνοντας την έρευνά μου έφτασα γρήγορα στη Μονή Βατοπαιδίου, η οποία πέρα από το μεγάλο της φιλανθρωπικό έργο έχει πολύ αναπτυγμένα

πολιτιστικά, καλλιτεχνικά και εκδοτικά τμήματα.

Ετσι, το 2023, ξεκίνησα για το ταξίδι μου στο Άγιον Όρος. Ήταν μάλιστα η πρώτη φορά που επισκεπτόμουν την Αθωνική Πολιτεία.

Ηρθα σε επαφή με τον γέροντα Εφραίμ, τον ηγούμενο της Μονής Βατοπαιδίου, ο οποίος, όταν του εξήγησα τη σκέψη μου, μου έκανε μια πολύ απλή αλλά καθοριστική ερώτηση. “Γιατί;”. Το γιατί στο Άγιον Όρος πρέπει να απαντιέται πάντα.

Του μίλησα λοιπόν για την ανθρωποκεντρική αλλά μη προσωποκεντρική προσέγγιση που είχα στο μυαλό μου και έτσι ξεκινήσαμε για να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε. Για δύο χρόνια έφευγα από την Αθήνα κάθε μήνα και για επτά έως δώδεκα ημέρες φωτογράφιζα στο Άγιον Όρος».

Θα λέγατε πως πριν από την επαφή σας με το Όρος και τους ανθρώπους του ήσασταν κοντά στην πίστη;

«Όχι ιδιαίτερα. Δεν ήμουν μακριά. Είχα όμως τη σχέση που έχουμε οι περισσότεροι. Εκκλησία κάθε Χριστούγεννα και Πάσχα. Θα έλεγα πως ήμουν σχεδόν αδιάφορος. Όμως αυτό άλλαξε, κατ' αρχάς σε φιλοσοφικό επίπεδο, ήδη από την πρώτη μου επαφή.

Όταν, για παράδειγμα, είπα στον γέροντα Εφραίμ πως ήθελα να διαθέσω το έργο μου ως δωρεά και ανώνυμα και εκείνος μου επισήμανε πως είναι σημαντικό να υπάρχει το όνομα όχι για εμάς εδώ σήμερα, αλλά για τους επιστήμονες που πιθανόν θα μελετήσουν το έργο σε 300, 400 ή 500 χρόνια. Αυτό ήταν το πρώτο σοκ για εμένα. Με την έννοια πως ό,τι κάνουμε στην κοσμική ζωή μας έχουμε συνηθίσει να έχει εφήμερο χαρακτήρα.

«Στην Αθωνική Πολιτεία οι μοναχοί έχουν μόνο υποχρεώσεις, χωρίς κανένα δικαίωμα, παρά μόνο ένα. Να αγαπούν τον Θεό. Αυτό από μόνο του είναι συγκινητικό».

Αργότερα ρώτησα τους πατέρες πόσο χρόνο είχα για να ολοκληρώσω αυτό το έργο. Μου απάντησαν “Όσο θέλει ο Θεός”. Αυτό ήταν το δεύτερο σοκ που με έκανε να καταλάβω ότι το Άγιον Όρος πραγματεύεται το αιώνιο. Ετσι κι εγώ έπρεπε να αλλάξω τον τρόπο που φωτογραφίζω. Ας μην ξεχνάμε πως η φωτογραφία δεν είναι κάτι άλλο πέρα από αποτύπωση της ματαιότητας».

Πώς δουλέψατε πρακτικά στο πεδίο; Τι δυσκολίες αντιμετωπίσατε;

«Υπήρχαν διάφορων ειδών προβλήματα. Τεχνικά, ας πούμε, όπως το γεγονός ότι οι εκκλησίες δεν φωταγωγούνται. Υπήρχαν οι δυσκολίες της φύσης. Το Όρος είναι και άγιον αλλά και άγριο. Όμως αυτά λίγο-πολύ λύνονται.

Το πιο ουσιαστικά δύσκολο κομμάτι ήταν εκείνο της συνύπαρξης με τους πατέρες. Σε έναν χώρο όπου απαγορεύεται αυστηρά η φωτογραφία, εγώ έπρεπε να φωτογραφίζω.

Στην αρχή ήμουν κόκκινο πανί. Όταν όμως κατάλαβαν ότι αυτό ήταν το δικό μου διακόνημα και είδαν τον τρόπο με τον οποίο κινούμουν, τότε άρχισαν να ανοίγουν οι πόρτες.

Στην πραγματικότητα, έγινα κομμάτι της ζωής του Αγίου Ορους. Δηλαδή, όταν οι μοναχοί είχαν κάποια εργασία, καθόμουν κι εγώ μαζί τους και βοηθούσα. Στο τέλος της εργασίας, αφού, για παράδειγμα, είχαμε μαζέψει μήλα ή σταφύλια, τραβούσα διακριτικά κάποιες εικόνες».

Για τι αριθμό φωτογραφιών μιλάμε;

«Απαθανάτισα συνολικά 23.000 φωτογραφίες».

Και η τελική επιλογή για το βιβλίο έγινε από εσάς;

«Κυρίως από τη σύζυγό μου. Το βιβλίο, όπως και η έκθεση που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο, βασίζεται σε τέσσερις άξονες. Τον πολιτιστικό, τον ιστορικό, τον θρησκευτικό και τον καλλιτεχνικό. Το ζητούμενο ήταν κανένας άξονας να μην υπερτερεί του άλλου».

«Από όποια αφετηρία κι αν ξεκινήσει κανείς, πάντα κάτι έχει να πάρει από το Άγιον Ορος. Και ο φανατικός και ο δογματικός και ο άθρησκος και ο άπιστος, όλοι κάτι έχουν να πάρουν από τον Αθω».

Θυμάστε κάποια σκηνή ή κάποιο στιγμιότυπο από την περιήγησή σας στο Ορος;

«Κάτι που έμαθα στο Άγιον Ορος είναι πως οι μοναχοί έχουν μόνο υποχρεώσεις, χωρίς κανένα δικαίωμα, παρά μόνο ένα. Να αγαπούν τον Θεό. Αυτό από μόνο του είναι συγκινητικό.

Δεν θα μπορούσα να ξεχάσω ποτέ έναν ασκητή που με φιλοξένησε για ένα βράδυ στο κελί του και το πρωί, όταν ξεκινούσα για την πεζοπορία σε ένα δύσκολο μονοπάτι και είδα πως οι πάτοι των παπουτσιών μου είχαν ξεκολλήσει, έβγαλε και μου έδωσε τα δικά του παπούτσια. Εφυγα προς το δάσος και έκλαιγα.

Μια άλλη ανεξίτηλη στιγμή ήταν όταν χάθηκα στα δάση του Αθωνα. Για επτάμισι ώρες περιφερόμουν ανάμεσα σε πανύψηλα δέντρα, χωρίς νερό και χωρίς σήμα στο κινητό. Χωρίς καν να μπορώ να δω τον ουρανό από το ύψος των δέντρων.

Ομολογώ ότι ήταν μια στιγμή που με είχε κυριεύσει ο φόβος. Όταν πια άρχισε να νυχτώνει, θεώρησα ότι πλέον έρχεται το τέλος. Οι πιθανότητες να έβγαινα ζωντανός ήταν μηδαμινές.

Εκεί θεωρώ ότι είχα την πρώτη μου ουσιαστική επαφή με την πίστη. Παρότι βρισκόμουν σε κατάσταση πανικού, θυμήθηκα τον γέροντα Εφραίμ που έλεγε: “Αν ποτέ βρεθείτε στα δύσκολα, βγάλτε το κομποσκοίνι και προσευχηθείτε”. Αυτό έκανα.

Μάλιστα δεν προσευχήθηκα για να σωθώ, αλλά για να τελειώσει όλο αυτό, να φύγω ήσυχα. Λίγα λεπτά μετά και ενώ συνέχιζα να βαδίζω στο πουθενά, βρήκα ένα μικρό δρομάκι ανοιγμένο από υλοτόμους. Περπάτησα για άλλες δύο ώρες, ώσπου το κινητό βρήκε σήμα. Τότε τηλεφώνησα στη Μονή και κατάφεραν να με εντοπίσουν.

Ολες αυτές οι εμπειρίες και το εσωτερικό ταξίδι που πυροδότησαν αποτυπώθηκαν στις εικόνες από το Άγιον Ορος.

Σκεφτείτε ότι στην αρχή πήγαινα και επέστρεφα με 2-3.000 φωτογραφίες, από τις οποίες οι 15 ήταν καλές. Στο τέλος, στα τελευταία ταξίδια, επέστρεφα μόνο με 50 φωτογραφίες αλλά οι 40 ήταν κορυφαίες. Κάτι άλλαξε. Οσα έζησα έδωσαν μια άλλη υπόσταση και μια άλλη ενέργεια στη δουλειά μου εκεί.

«Το Άγιον Ορος πραγματεύεται το αιώνιο. Ετσι κι εγώ έπρεπε να αλλάξω τον τρόπο που φωτογραφίζω. Ας μην ξεχνάμε πως η φωτογραφία δεν είναι κάτι άλλο πέρα από αποτύπωση της ματαιότητας».

Ξέρετε, κάθε Μονή έχει το δικό της οστεοφυλάκιο. Ετσι και στο Βατοπαίδι, όλη η ιστορία του μοναστηριού στα 1.000 και πλέον χρόνια που υπάρχει, βρίσκεται σε αυτό το οστεοφυλάκιο. Θυμάμαι τους μοναχούς να μου λένε πως η απόσταση που έχουν να διανύσουν στη γη είναι αυτά τα 30 μέτρα που χωρίζουν τη Μονή από το οστεοφυλάκιο. Ολη η υπόλοιπη απόσταση είναι πνευματική».

Ποιο ήταν το μάθημα που πήρατε από το Ορος;

«Ότι από όποια αφετηρία κι αν ξεκινήσει κανείς, πάντα κάτι έχει να πάρει από το Άγιον Όρος. Και ο φανατικός και ο δογματικός και ο άθρησκος και ο άπιστος, όλοι κάτι έχουν να πάρουν από τον Αθω. Και αυτό είναι κάτι που μου έμαθαν οι μοναχοί.

Τι πήρα εγώ; Την αντίληψη της διάστασης του χρόνου. Αντιμετώπισα και έμαθα τι σημαίνει το αιώνιο.

Εμαθα ότι ο χρόνος είναι σύμμαχός μας και όχι εχθρός, όπως δηλαδή τον αντιμετωπίζουμε στην κοσμική ζωή μας. Στο Άγιον Όρος ο χρόνος είναι υποσύνολο του αιωνίου, ενώ στην κοσμική ζωή μας είναι υποσύνολο του εφήμερου.

Εμαθα και κάτι ακόμα. Πως το άγχος δεν είναι τελικά τίποτα άλλο από έπαρση. Νόμιζα ότι ήταν κάτι εξωγενές, ότι έρχεται και φεύγει, ότι γεννιόμαστε ή ότι ζούμε τέλος πάντων με αυτό.

Ομως οι μοναχοί μου έμαθαν ότι ξεκινά από τον εγωισμό μας, από την άρνησή μας να ομολογήσουμε την αδυναμία μας και να ζητήσουμε βοήθεια από τον διπλανό μας».

tovima.gr